

Nr 116.

Av herr **Ekman, Karl Johan**, och herr **Andersson, Elof**, om införande av obligatorisk nöjesskatt samt om avsättning av viss del därav till en fond för stödjande av musik, sång, föredrag och föreläsningar m. m.

På senare tider har man kunnat konstatera en alltjämt ökad benägenhet för landsbygdens folk — särskilt ungdomen — att söka sig arbete och hemvist i städer och stadsliknande samhällen. Och detta oaktat det för närvarande helt visst finnes större tillgång på arbete på landet än i städerna. En av orsakerna härtill är nog, att lönerna, räknade i penningar, ofta äro högre i stad än på landsbygden, ehuru väl, om man räknar noga, reallönen i allmänhet ställer sig ungefär lika. Men till detta förhållande, som helt visst icke är till fördel vare sig för folkets allmänna ekonomi eller för folkmaterialet, bidrager säkert i avsevärd mån det nöjesliv, som florerar i städer och stadsliknande samhällen. Man måste även finna det i viss mån förklarligt, ehuru också beklagligt, att förhållandet är sådant. Och mest beklagligt är, att de nöjen, som bjudas den stora massan av befolkningen, alltmera urartat till sådana, som stå på en rätt låg kulturnivå. Ifråga om musik och dans, vilka nöjen ju alltid intresserat ungdomen, får man bevittna, att s. k. jazzmusik och sådan dans, som helt visst ursprungligen brukats endast av de färgade raserna, numera stå högt i kurs hos vår tids ungdom. Att på detta sätt musikkulturen och nöjeskulturen i allmänhet placerats på en lägre nivå än tillföre, därom borde man nog kunna vara ense. Då det gäller att söka botemedlet för detta missförhållande tro vi, att man icke kommer långt med lagstiftning allenast. Men däremot torde det vara av stor betydelse, om allmänheten även på landsbygden kunde beredas tillfälle till åhörande av musikaliska prestationer, gärna av populär läggning, men i varje fall stående på en verkligt hög musikalisk nivå. Vidare borde bildande av sångföreningar uppmuntras och understödjas samt konserter av verkliga skickliga sångartister anordnas. Det finns intet, som så stimulerar intresset för musik och sång som åhörande av verkligt goda prestationer på dessa områden. Korteligen, det måste vara ett samhällsintresse av största vikt att söka inrikta nöjeslivet både i stad och på landet så, att verklig kultur i görligaste mån befrämjas.

I varje län borde finnas en länsorkester, som skulle konserteras på olika orter i länet, därvid inträdesavgiften borde sättas synnerligen låg, så att även mindre bemedlade kunde få tillfälle att åhöra dessa konserter. Skol-

ungdomen borde även beredas tillfälle att utan avgift åhöra konserterna. Goda föredrag och föreläsningar borde anordnas i ännu större utsträckning än som nu sker. Vad musiken beträffar vore väl tidpunkten nu rätt lämplig att tänka på ett sådant arrangemang, då ju som följd av regementsindragningarna en hel del regementsmusikanter med god utbildning bliva disponibla. Det vore ju även en god sak att skaffa alla dessa för dem lämpligt arbete. Men till allt detta behöves i främsta rummet medel, och frågan blir då, huru man skulle kunna åstadkomma sådana utan statskassans betungande.

Vi hava vid dessa funderingar ofrivilligt kommit att tänka på nöjesskatten. Då denna infördes, var det funderingar om att göra skatten till statsskatt, men man stannade till sist vid att låta kommunerna få tillgodonjuta denna skatt, och vi tro att i stort sett starka skäl tala härför. Men detta borde ju inte utgöra något hinder för att tänka på, huruvida det inte vore lämpligt att låta någon del av denna skatt gå till en fond för understödande av musik-, sång- och andra bildande och förädlade nöjen i samhällena både i stad och på landet. Skatten borde väl då utgå på sätt den hittills utgått, men göras obligatorisk — den är nu fakultativ.

Vi hava tänkt oss, att exempelvis en tredjedel av skatten skulle redovisas till en sådan fond och vederbörande kommun behålla två tredjedelar. Vad detta skulle betyda kan man få en föreställning om då man vet, att endast städernas inkomst av nöjesskatten under tiden 1 oktober 1925—30 september 1926 uppgick till mera än fyra och en halv miljoner kronor. Det kan ju i detta sammanhang vara av ett visst intresse att veta, att skatten för rikets fem största städer under sagda tid uppgått till i Stockholm 1,756,855 kronor, i Göteborg 566,047 kronor, i Malmö 343,488 kronor, i Norrköping 103,252 kronor och i Hälsingborg 126,728 kronor.

De medel, som genom en sådan ändring av bestämmelserna för nöjesskatten skulle bliva tillgängliga, komma sannolikt att uppgå till något belopp emellan en och en halv och två miljoner kronor. Fonden borde omhändertagas av en direktion, som exempelvis kunde vara så sammansatt att Kungl. Maj:t däri utsåge ordförande och vice ordförande, riksdagens kamrar vardera en och musikaliska akademien den femte. Till denna direktion borde ansökningar om anslag ingivas.

Vi vilja påpeka, att städerna och kommunerna nog inte ginge helt förlustiga den tredjedel, som de sålunda skulle avstå till fonden, då de ju själva hade rätt att ansöka och erhålla anslag till olika kulturella ändamål. Och rätt att ansöka om anslag borde väl även tillkomma sådana institutioner av kulturell betoning, som exempelvis operan, dramatiska teatern och musikaliska akademien. Skulle det befinnas, att fondens tillgångar även räckte till anslag åt operan, som ju har en mycket stor betydelse för hela landets musikkiv i högre konstnärlig och kulturell be-

tydelse, så borde ju detta även vara lämpligt i all synnerhet som därigenom statsverkets ekonomiska omsorger om operan på det sättet kunde beredas en kanhända rätt avsevärd lättnad.

På grund av vad vi sålunda anført, få vi härmed föreslå, att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla,

att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning om huruvida sådan ändring kunde vidtagas uti kungl. förordningen om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjeställningar, att skatten bliver obligatorisk samt att en tredjedel av skatten skall redovisas till statsverket för att bilda en fond;

att denna fond skulle användas till stödjande av musik, sång, föredrag, föreläsningar och andra dylika goda nöjen till främjande av kultur och bildning hos hela vårt folk så väl i stad som på landet;

att vid utredningen hänsyn naturligen bör tagas till vad vi här ovan anført men att dock Kungl. Maj:t bör hava fria händer att lägga utredningen så, att den på bästa sätt främjar de syftemål, som vi med detta avsett; samt

att Kungl. Maj:t efter utredningen måtte till riksdagen inkomma med de förslag i ämnet, till vilka fog förefinnes.

Stockholm den 21 januari 1927.

K. J. Ekman.

Elof B. Andersson.